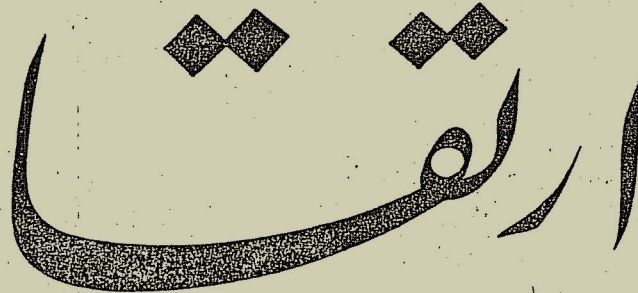

عدد : ۲۵ — ۷۳ (ایکنجی سنه) ۲۱ : ربیع الاخر ۱۳۱۸ جمعه : ۴ اغستوس ۱۳۱۶ ۱۷ اغستوس ۱۹۰۵ (ایکنجی جلد)

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه لك آبوله سی ۳۲
غروشدرد. پوسته بولی مقبولدر.
صحافی بالجله ارباب قله آچیقدر. هر الی قلم
طوتان یازهبیلیر. مرکری باب عالی
جاده سنده «معلومات» اداره خانه سیدر.

Journal illustré IRTIKA

ادبیات. فنون عسکریه و بحریه،
ونادیع و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعه و اکثجه لی فقراندن
باحث مصور. جریده در. هر نوع خصوصیات
ایچون غزیه نك مدیری طاهر بکه مراجعت اولنور

Bureaux: 40, rue de la Sublime Porte,
(Imprimerie Tahir bey) Stamboul.

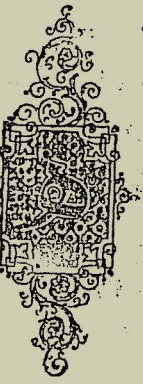
نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

شمه نیک جمعه کونلری نشر اولنور

نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

مصاحبه

انگليز غزته لری

رکون کورمکده اولديغى

جرائد محليه يي انگليز غزته لری له مقايسه ايتک ايستر ايسه کز خاطره ، بر زمانلر الكيوك ، « جهان » طائش اولان کره ارضک اجرام سائر ايله اولان مقايسه حقيقيه سی و بناء عليه انلره ، انلرک الكيوك رينه قارشى نظر دقت و عبرته چاربان کولنج کوچکلکي کلیدر .

بوکون فرانسز ، آلمان غزته لرينک انگليز غزته لری نزدنده قاله آلميه حق بر صغر حجمه مالک اولدقلری نظر اعتباره النيره اوزمان سائر غزته لری آغزه الموق دکل ، فکره بيله اوغرا تمامق لزومی تسليم اولنور .

نظر حکمتده مائر مدنيتک الكيوك لر نين اولان ، هيچ اولمازسه ، کوردکلری خدمات مهمه سايه سنده اوموقع برکريده يي احراز ايتدکلری تسليمکرده ارباب معرفت اولان غزته لره بوکون ممالک متمدنده افکار عموميه يي تربيه و تهذيب خصوصنده کوستر دکلری آثار موفقيت شايان تقدير درجه ددر . بوندن ده مستبان اولورکه بشريته اک زياده مغنويت آرامق لازمدر ، اک زياده مغنويت واردر . بشر ، خصيصه اصليه سي ساقه سيله ده ازياده مغنويه ميال ، ده ازياده اصول و اشکال مغنويه ايله شوق و اداره اولنه بيلمکه مستعددر . سعادت بشريه تربيه فکريه و مغنويه دد مند مجدر . حتی بر طاقم افکار خصوصيه متبادر ذهن اولماسه

(ارنست لاويس) ايله برابر ماديادن و علی الخصوص انبای بشر ارسنده بونجه تقلبات مادي و انحلالات مغنويه ميدان ويرن پاره دن فریاد ايد بويره حکم . (ارنست لاويس) ، بوفرانسز مورخ عالمی اخیراً ارباب شبابه خطاباً يازده رق « تان » غزته سنده نشر ايتدير مش اولديغی بر آچيق مکتوبده شو سوزلری ده سويله مشدر :

« انبای بشر ارسنده استحصال صلح و مسالمت ایچون بانکرلره ، تاجرلره اعتماد ايتکيز . تجارت دکليدرکه هر زمان محاربه ميدان وير مشدر ؟ قرون وسطاده شمال اقوامک بحر بالطقده بالقلر ایچون غوغاه قيام ايتدکلری خاطرلرده دکلی ؟ » بانکرلرک يکونلرخی بيوتک ، تاجرلرک مخرج بولتی - زمان حاضرک بيوک مسئله سی - ارزولری جهانی آتسه ويرمک استعدادنده دکليدر ؟

قيصه کسمک ایچون ديلمکه اساس معارف تربيه مغنويه در . ميدان مطبوعات ايسه معارفک زبده کالاتی حکمنده در . بوميدانده ، جهانی بر مجلس مصاحبت حالته قویان غزته لرده زبده الزبده اوله رق بين البشر احراز ايتدکلری ترقیات نسبتنده فوائد عظيمه تأمينه مدار اولمشلردر .

بوموفقيات ، غزته ده يازی يازان آدمک بهره دار کالات اولديغندن و بونصيب کليله سعادت بشريه و مليه يه محق و معقول صورته عرض خدمات ايتسندن متولد بر نتیجه خيريه در . بوجهت بوقدر کلاشلدقندن صکره انگليز غزته لرينه نقل کلام ايدره ک انلره . دائره بر قاج سوز سويله بيليرز .

اعتدال دمله حرکت ايتک غزته جيلکک شرائط اصليه سندن بری اولوب عالمده بوکا رعایت ايدن اقوام ایچنده بوشرط اصلي انگليز غزته لرینک ایچه زماندنبری براهميت عظيمه ايله تلقی اولنه ککن « مقاله اساسيه » لرنده کورو -

لوردی . « مقاله اساسيه » منافع عموميه و محليه يه متعلق بر مقاله مخصوصه اوله رق مسئله نک صور مختلفه ده اجرا ايدلش تعمیق و تحليل جدیسی و براهين جدييه مستند بر حماکمه متينه ايله تمیز ايدردی . « مقاله اساسيه » لر بيوک غزته لرده ايکي يه ، اوچه قدر چيغه بيلير و انگليز لر طرفندن « Leaders » يعنی مدير افکار ناميله ياد و تبجيل اولنور ايدی . حقيقتده ايسه بونلر مدير افکار اولمقدن اول ، اوافکارک ترجان صداقت بيانی ايدی .

« مقاله اساسيه » لره مبدأ ظهوری عصر حاضر ايتدالريد . اوزمان بومقاله لره « Leaded article » يعنی « سطرلری ارسه سی آچيق مقاله » نامی و يريلير ايدی . بو ايسه قارئک نظر دقتی جلب ايتک ایچون مقاله نک سطرلری ارسه سی آچيق براققدن تولد ايتشیدی . ذاتاً سطرک ارسه سی بويه آچيق براقق ایچون استعمال اولنان قورشونلره انگليز لسان طباعتده « Leads » دنيله رک يور قاريکی تعبير بوکله دن اشتقاق ايتک صورتيله تحصيل ايتشدر . بالاخره « مقاله اساسيه » لره طبيعت و ماهيتلرينک شکل و صورت ترتيبلرینه اولان رجحانی تسليم ايدلمکه « Leaded » يرينه « Leader » دینلدي که سائق ، مدير ، دليل معنالرنده مستعمل برکله در .

برانگليز محررک فکريته کوره بر غزته نک « مقاله اساسيه » سنی درعه ده ايدن محرر ايکی قاعديه اتباعه مجبوردر : برنجیسی غزته نک مسلک سياسی سندن آيزلامغه چاليشمق ، ايکنجیسی افکار قارئی دوچار مشکلات ايتمه مک ..

بوندن بشقه محرر هر زمان ، هر مسئله يه دائر ، حاضر لقنسر ، اکثر يا فکر و حافظه سنک

چاقير کوزلرخی بيوده تاوانه دیکور ، طبقا نيوردی . براز کندينه کلدکدن صوکره ، بنه کوله رک : — نه دير سيکيز ؟ .. بی اوغلا نجفک آهی طوتدی ! ديه علاوه ايتدی . اينجه ، بيچمسز دوداقلرينک آراسنده برقهقه دها قويدی :

— ديرکن ... چچه می آچيويردم ... اودانک قاپیسی ، ياوشجه آچیلدی ، لامبانک صاری شعاعی ، اوراده قاپينک اوکنده ، برشاعرك تخيل ايديه بيله جکندن دها کوزل برقيزک ، بری نوبهارک عکس رخساريله ، بنه لشمش ياناقلرخی تنوير ايتدی ، متعاقباً قوشلرک صدای طرفراسته بکزه ين برسس ، چرکسلرک رقيق برشيوه افاده سيله عادتاً جويلدادی :

— نه کوليور سيکيز ، اه عشقنه ؟ .. ينه نافعہ خانم برماصالي سويله دی ؟ .. يا صديقلرينک اوورتوسنی تنظيم ايتمکه مشغول اولان ، فرق باشندده تخمين ايديله بيلن ائاراندیل ، آجي آجي اوکسوره رک هنوز ايجری کيرمه ين ؟ بر تبسم حيرته اينجي ديشلرخی کوسترن بوقينه ديدی که : — بو ماصال دکل ، ورد بهار ! .. عادتاً ، نافعہ خانمک باشنه کش ! ..

صوکره ، نافعہ خانمه توجيه خطاب ايدرک ، زجا ايتدی :

کنديسنه اعطا ايتديکي سرمايه ايله يازی يازه بيله جک درجه ده صاحب اقتدار اولمق لازمدر .

بوجهت نظر اعتباره آلنيرسه حتی بر « مقاله اساسيه » محررينک بتون اقوالی افعاليه مطابق کلوب کلميه جکني هيچ اراشدير . ماملیدر . چونکه وقت اولورکه ايجابات حال وزمانه و يا خودسر محررک ارزوسی کنديسنی فکر و مسلکمه موافق کورمديکي پرلرده سوز سويلتمکه مجبور ايدر . بويرلرده بزم « مقاله اساسيه » محررينک بريازی ماکنه سندن فرقی يوقدر . ايشته بوقيلدن اوله رق برکون لوندره غزته مدير لرلندن بری بر محرری چاغره رق زراعت اوزرينه بر مقاله يازمسی سويلر . محرر بومسئله نک متحصيصيندن اولمديغی جوابی ويره رک يازمقدن استسکاف ايدر . بونک اوزرينه مدير درکه :

— باقلم ، يانکده نه کتابلرک وار ؟ محرر جواب ويرر : — بر کتاب مقدس ، بر شکسپير ، برده قاموس .

— او حالده بشقه هانکي منبعه احتياجک اوله جق ؟ هايدی باقلم ، يازشو مقاله يي .. محرر مقاله يي يازار ، بو ، بشقه برينسک يازه جفی مقاله دن بکده اشاغی دوشمن ، صاحبک باعث اشتهاری اولور !

بوصورتله حرکت ايتک همان انگليز لره مخصوص کي برشيدر . انگليز مشاهير محرريندن (هازی ريو) ۱۵ سنه ظرفنده تايمس غزته سنه ۲۴۸۲ « مقاله اساسيه » ويرمش و بونلر مقابلنده ۱۳۰۰۰ انگليز ليراسی آلمشدر . بو محررک بر غزته جی حقنده کي فکری شودر :

— قوزوم نافعہ خانم ! شوکا باشند باشلا ! ورد بهارده ايشيتسين . ورد بهار ، قايی قايادقندن ، تاراندیلک بتاغی اوچنه او تورددن صوکره ، چکه سنی بياض پارماق لری آراسنه لارق ، ايری ، قره کوزلرخی نافعہ خانمک چهره سنه معصومانه و مسترخانه عطف ايدرک رجا ايتدی که :

— قوزوم نافعہ خانم ... نافعہ خانم ، استغنا کارانه بر نظره « امان ! چوق کولدم ... ينه باش اغرم طوتدی ... ديز ، ورد بهار » ضرر يوق ! .. ليونله قهوه ياشدير بر رز ... ديه جواب ويررکن ، ماصانک باشندده ، برخيره نک بومه سيله مشغول اولان افتيا ، بو آق صاحبی ديكشي قادين « اوف ! .. آزقاليدي شاشير ييوردم .. زديهارى اوزمه سهك آ ، نافعہ خانم ! .. سويليوردم .. شيمدی بومومه لری بوتون بوتون ديكشديره جکم ديه قورقيورم ! .. ديه اصرار ايتدی . نافعہ خانم ديدی که :

— دونيالريمي ؟ .. خير ... بومه لری ... شواموزلراوستنده کی چيقتی ديسه ك آ ! .. — اوت

مايمدی وار

« برقم رومانلری پک بکنيرم : او قدر طبيعي ، او قدر خسی اولورلرکه ... « لادام او قالميا ، مؤلفنک » . بر قاديکنک حکايه سی « عنوانيله يازديغی حکايه ده زواللی بر قوتس وار ... فقط بن اوکا ناصل زواللی ديرم ؟ .. مناسبتر برازدواج اوکا بوصفی قازانديره بيليرمي ؟ .. « متوفيه » مؤلفنک يازديغی « بر قاديکنک روزنامه سی » ناميله نشر ايتديکي اثری ده اوکو ! .. اوراده مناسبتر برازدواج کوره بيليرسين ! .. فقط بونلره نه حاجت ؟ .. وقوعات روزمره يه شويله بر نظر تدقيق عطف ايتک کافی ! .. اکلارزين ، که مجر دالما يانلر دالما طالع سر درلر ... معاشقه يه حکايه ، ازدواجه تاريخ دينلير ، اضطراب آور بر تجربه نتیجه سنده بو حکمی و بر مشلردر . ايکی قلبکده بادى فلاکتی اولاجنی ایچون بن معاشقه يه ده ايسته م ، سنک ایچون بوفلاکتی يورم ، لکن شو حالده ، تاهل ايدرسه ک ، اوکاده قائل دکم ! .. »

« بونکه برابر ، عصمتکم ! .. مینی مینی ياورلرک اولور ، اولنردن بری ده وفات ايدرسه ، پريشان ، کريان ، جريجه دار اولورسين ! .. »

« ينه سنک رأيکه بر اقييورم : ناصل ايسترسه ک اويله ياپ ! .. »

آرا ملالی مسرته تجويل ايدرسه ک ، اوده سنک ایچون معنوی بر مسرت تشکيل ايدر . باباک

محمد وفایي

— امان ياربی ! .. شيمدی بايله جقم ، شيمدی قاتيله جقم ... صوکره بی ، کيملر ايتلير اوستلر ؟ .. ديرکن ... امان بکا براز صو ويرک ... بايله جقم ديورم ! .. نافعہ خانم ، ياناغی ایچنده دوغر و لمش اولديغی حالده سورکلای خنده لرينه ترديف ايتديکي بوسوزی سويلرکن ، کندی ياناغی ياقظه مشغول اولان ، آلمش سنه نک بار مساعی و مشاقيله آلنده چيرکيل کورولن ، بواوک آزادلیسی بولونان ملک ، نافعہ خانمه ، دولو بر بارداق اوزاده رق :

— امان امان ! آمانی بيليرميسين ؟ .. سکا بر صو ويره ده بايلما ! .. ديدی . نافعہ خانم ، صوبي ايجرکن ، براستعداد خنده ، اونی کزينه چاقيردی ، دوداقلری بو صوبي بوسکوردی ... بوغولاجی کي اولدی ، تاراندیل : — تاوانه باق تاوانه ! .. ايه باق اقلرخی اوزاتمش ! ديدی .

زواللی نافعہ خانم ، کيرپکدن محروم اولان

آه ! او حرارتی کوزیاشلری وبوسه لر
نه قدر مشفق نه قدر آبدار ایدی ؟ .. بیلیم ؟
او ؛ بنم جانم . اوت ؛ اک سودیکم برشی ،
حیاتم ، روحم مش ! .. لکن شمدی دماغده
زهر خند بر خاطر .. فکر مده پریشان
بر خیال وار . او چیور ؛ متموج صاچلری ،
ماوی فسونکار کوزلری ، سمور سایه افکن
کیر پکلریله .. او اندام شوخ و نازک تزیله متموج
بر وجود ؛ بر ملک آسمانی حالنده او چیور
او حور ...

محوری : علامہ اشا

عظمای حکمای اسلامیہ دن بحرسفید والیسی
دولتو غابدین پاشا حضرتلرینک حکمیات قرآنیہ
اوزرینہ « معالی اسلامیه » عنوان لیاقت نشانیلہ
تحریر بیوردقلری اثر نفیسک بوکرہ مطبعہ مزرجہ
بر صورت مکملہده طبع اولنہرق موقع انتشارہ
وضعنہ موفقیت الویرفشدر . پاشا حضرتلرینک
شرق وغربجہ حکمیاتده حائز اولدقلری ید طولی
معلوم انام بولندیفندن مطبوعاتزہ زینت بخش
اولان بوصوک محصول حکمتلرینہ دائر تقدیر
آمیز سوز سوبیلکی جدأ زائد ، حدناشناسلق
عدایدرز . معالی اسلامیه نک قیمت . واهیتی انظار
عمومده اراۓہ مؤلف محترمنک یالکز ذکر
نامی کافلدر .

فیائی : ۷ بحق غر وشددر .

هفته‌ای معلومات غزته‌سنگ یدنجی جلدینک
فهرستی نشر اولنمشد.

فوطوغرافی مسابقه سی

بوکونلی کوره عادتاً برفه هاله کیرمه
 و لاهه (فطوغرافیا) صنعتک تأمین رواج
 تعمیمی و مراقلبلرینک زیررئوس و غیرتی مقصد
 حقیقه اولو « معلومات » ربوی « نروت » غزنه لر
 نامه اولورو بر سابقه ترتیب ایرلشدر . بو
 سابقه ده « بی زار » انانه فطوغرافیری
 داخل اولوب هر آی نر ایتنده اصرار سابقه
 بر نلرک اسمایی غزنه لر مز واسطه سبله اعلام
 و نه جغی کبی فطوغرافیری دخی صو صورت
 نلیشه هاله وضع ایریلرک درج صحیفه تحسین
 نلیشه جی و صاحبزاده « نروت » و یا « معلومات » ک
 لکی اهد ایریلرک . بو سابقه ده شهر مزده ک
 فطوغرافخانه لر داخل دکلر . بولاییلر
 فطوغرافیلرله برابر اسم و شهرت محل اقامت
 و صله سی و قاج کوره و نه ده بری بو صنعت
 شغال ایرلرکنی مین بر درت مخصوصه لفی
 و نه دیر .

§

یکدیگر مژدن اولان مسافات و معدومه نك
طبقات اثیری آره سندن آنی کورمک و هر آن
آنّی دوشونمک امليله — مثال سیال —
بر سرگذشتدن بر آن مسعوده .. سرار
معصومانه دن آواز شبانه قدر اوزانوب کیدن
انظار و افکارم بعضاً آشنا بر الفاتّه چاره رق
بروقفه تحظره او غرار ؛ بویله لکله اکیالکنز
زمانلر مدیه کنده برانیس غم آشنا بولمده
مشکلات چکم ..!

بعضاً تحظرات ماضیه نك جمله سی متحد
وبیک آهنگ سرور ایله شراره سیال کی
ینمندن او چوب کیدیور . کوکم بولنرک اکی
دلفکار و کزیده لرینی مغروق حسیات بیک
تهیجه برده ها تکرارلق ایسته یور ؛ ایشته اوزمان
خفایای ماضیه آیلن نیجه سرگذشتلر ،
خاطرلر ، ساعیتلر و دقیقه لری محسود غبطه لر ..
مستمندانه سازلرله آرانلیر ..

از مقاله

بو کون بو عمر بد بختانه نك تحملسوز کریه۔
لرندن ایکلر کن کوکلم الملرینک، دوشونجه لرینک
مخویتندن شہیق فرقتہ دوشن بر قلب کریه خواه
کی متصل آغلا بور .. ایکلور ...

وقت اولورکه بو تاریکی و صلت سیاله
آتشی ايله قبله‌کاه آمالی شوریده ملال ایدر ؛
بر خرابه زاره دوندورر . وقت اولورکه
بو بدبختی سعادت کوز یا شریه آجیمزده آمال
مخيله مه نصب نگاه ایلر ؛ آنلری وار قوتيله
برآله سحاب کی اوکنه قاتار ؛ آفاق بعیده یه ،
اوزاقلره ، نامتناهی که قدر سور و کمر ؛ مظلم
بلوطلره اوخفایای درونی بی ستر و احیایه
چالیشیر . اوزمان شو بی نصیب کوکلم
بونلره اوت ؛ کندیمی ازن ، مستحق اولمدیغی
شو اشکنجه لره ، اضطرابلره قارشی آغلار .
فقط سور کسن بریاغمور ، وفالی کورونمک
ایسته ین بر قلب کی آره صره ساحه نظر ارمده
طولاشان بر خیال مستهزی بوتون هویتی ،
ادراکاتی قارار ته رق بکا حیات تازه بخش ایدر .
هیات که ؛ گذارش حیات بزدن فصل تبعاد
ایدر ، ساعات ازمان بزدن فصل قاچار سه
بو خیال معقب ده بزدن اودرجه بر حس بی
زارانه اوزاقلاشیر ...

§

کوچوکدم ؛ دها هنوز ایام گذشته نك
مناقب خیالیه سی معصومیت روحی اوقشیه
رقبزی اکلندیر یوردی . متعاقباً بومصاحبه لر
بزم ایچون براحتیاج مبرم حالی المشدی .
وقت اولوردی که ؛ بن اوخطرله اولور
واو اکلنجه لرله اوینیردم . لکن اکثریاده
اویلا نلرله اینجینیر ؛ کونلرجه خسته یاتارم ..
وقت وقت برنودمیده شبابك .. زمان
زمان برکاجمره ایتسامك نكاه معصومانه سنه
منجذب قالیر ؛ اونکله روح حیاتی تغدی
ایلردم .

اونکه اولان ارتباط صمیانہ منانفکا کی
محال بر حالہ کلمشدی . او بر ساحرہ دل آرام
کبی نبی تیغنه هدف ایتش ؛ صانکه کندیسنه
شکار ایلمش ..!

او ؛ دائماً بی ایکی زمین الی .. سونوک
وجذبه دار ایکی کوزیله دوندورر دوندورر ؛
سرمست حظوظ ایلر ؛ . سرشک آلی دامن
عشقنه دوکدورر دوکدورر .. فقط ینه
بی تاب ایکی قویله سینه سنه چکر ؛ در آغوش
ایدرمش ..!

اودائما محافضہ سز؛ چار چيو دسز بر تصوير
 هويدا کي دائما کوزلر مدن نهان اوليور ؛
 اوحيور اوحيور ...

صانکه تعاقب ازمان بونلری برمدت
موقتہ ظرفندہ یورغون بولان خیالمزدن مصون
بولندرمق ایچون ردای پرغباریلہ اورتمش .
ایشته : شمدی ده تجددازمان اون سنہ -
دنبری سینہ سندنہ کیزلدیکی : بسالہ دیکی
اوخاطرہ لری ، اوسرلری بتون عنعنہ سیلہ صحنہ
سوداہه دوکدی : آقتدی ...

لكن شمدي معدوم اولان اوجود
نازينيك روحندن، خيالندن طلب امان ايلمك؛
اوف ! خير ؛ ينه آنى بي زار ايمه مك ايچون
آنك استراحت و آسود كيسنى ايسته مك اوکا
قارشى بر نشانه حرمتدر !

اونكه اولان مربوطيتمزي مشكيناك
ري ننه مه سويلمش! اوسرائر آملی باشدن نهايته
قدر هپ بربرر آكا شرح ايتمشلر. بويله -
لكه زوالينك ذاتا شفقته مالامال اولان
قلبي بتون بتون طيانلماز بر رفته دوشور مشلر؛
ملاله بو غمشلر. زواللی!.. بوزهر ناك واملسوز
شكايتلره قارشى بتون قادينلغك صفوت
وشفقت بی نهايه سیله و برلسان تلمقله :
« آه ! باشمك قره یازیلری »
ده اظهار حیرت ایلمش!..

آه ! ای فانی قالدین !
شمدی ده بن ؛ سنک فریاد و آهکن اون
سنه اوت ؛ تام اون ییل صکره فریاد ایدیورم !
فقط بو اوزون مدت ظرفنده کی اینلر مک صوکی
تشکیل ایده جک اولان شو فریادمله سنک کی
آره سنده بیک فرق ورجحان وار !!
چونکه معذور کوکک جریحه خونیندن
قویان شو شراره فریاد سوزش اون سنه
سینه سنده کیزلیدی آلام واشتیاقک منفذ
برکانندن صاحیلن اینلرک ، آه لک
خاتمه کشدر !